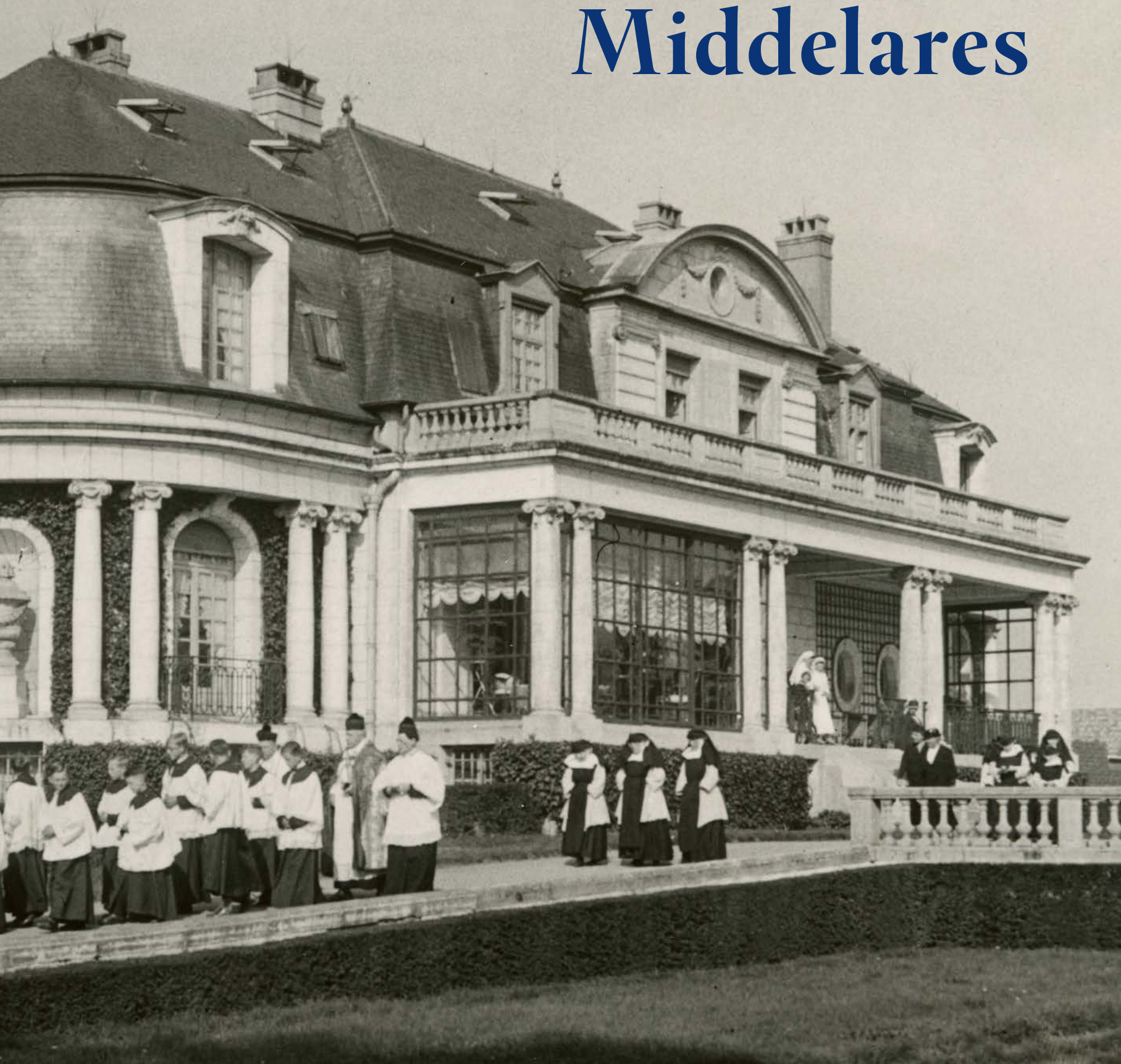

Maria

Van ziekenzorg naar gezondheidszorg

Middelares

Maria Middelaes

Maria

Van ziekenzorg naar gezondheidszorg

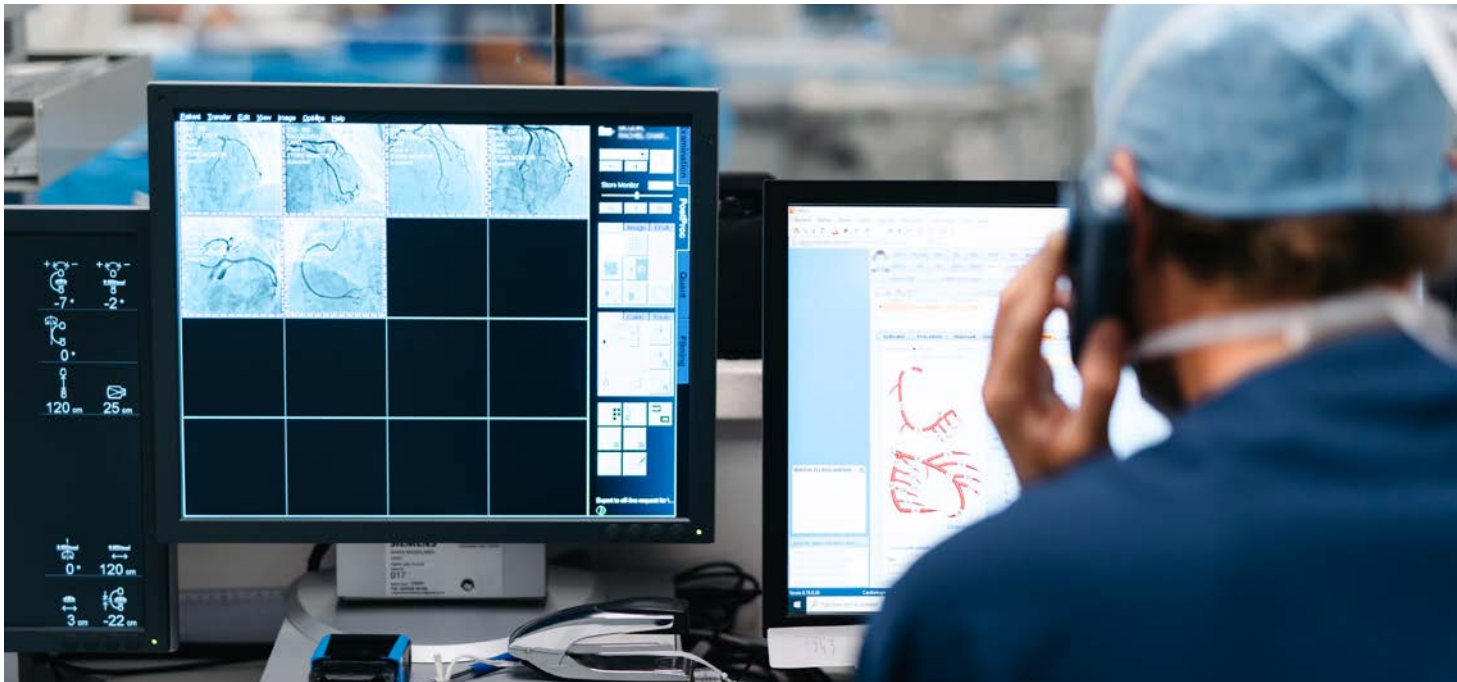
Middelares

snoeck

Sommige te bespreken topics en bevoegdheden van de medische raad liggen bij wet vast. Daarnaast krijgt de raad inspraak in alle projecten die de job van de artsen beïnvloeden, ook financieel. Want ziekenhuisartsen organiseren zich binnen een medische discipline in een samenwerkingsverband dat zelf de dienst en de medewerkers financiert. De artsen investeren ook mee in de werking van het ziekenhuis, om de medische uitrusting op hoog niveau te houden of om projecten voor zorg- of kwaliteitsverbetering mogelijk te maken. Die financiële samenwerking is noodzakelijk omdat de overheid de ziekenhuizen in ons land onderfinanciert. Ze gebeurt natuurlijk volgens duidelijke afspraken met de medische raad.

Innovatie en expertise

De artsen van AZ Maria Middelaes geloven vast in innovatie die het welzijn van patiënten en de samenleving verbetert. Sommige patiënten vragen zich af of universitaire ziekenhuizen niet vooruitstrevender of performanter zijn? Je verwacht terecht heel wat

expertise in een universitair of academisch ziekenhuis, waar artsen opgeleid worden en klinisch-wetenschappelijk onderzoek een belangrijke kerntaak is. Maar dat betekent niet dat andere ziekenhuizen niet even performant kunnen zijn.

Door binnen een specialisatie met confraters samen te werken, ontwikkelen artsen subspecialisaties en dekken ze de volledige medische discipline in alle details af. AZ Maria Middelaes streeft naar een bijzonder hoge medische kwaliteit, binnen het toekomstmodel van waardegedreven zorg. Met een maximale waarde voor elke patiënt, dankzij een zo hoog mogelijke kwaliteit bij een zo laag mogelijke kost.

Innovatieve technologie is belangrijk voor de patiënten. Maar welke technologie in een ziekenhuis te vinden is, wordt mede door wetgeving bepaald. Een MRI vind je bijvoorbeeld niet in elk ziekenhuis – wel in AZ Maria Middelaes. Om alle voordelen uit nieuwe en dure geavanceerde technologie te halen, ben je als ziekenhuis aangewezen op samenwerking met

andere ziekenhuizen in een netwerk. Zo'n netwerk omvat alle medische disciplines om alle patiënten de best mogelijke diagnostiek, behandelingen en verzorging te bieden.

Patiënten als ambassadeurs

De medische basiszorg is in elk modern ziekenhuis nagenoeg dezelfde, maar het aanbod aan referentie- of expertisetzorg kan, net zoals de kwaliteit en vooruitstrevendheid van de medische technologie, het verschil maken. Toch is die technologie niet het enige waarmee AZ Maria Middelaars zich onderscheidt. Ook de ruime aandacht voor het welzijn van onze patiënten typeert ons.

'Gezondheidszorg met een ziel' is lang geen holle slogan omdat er in het ziekenhuis een bijzondere cultuur heerst. Een cultuur waarbij artsen en medewerkers in team samenwerken aan een complete zorgverlening, van medische diagnostiek en behandeling tot

(na)zorg in de ruime zin van het woord. Daarbij zijn contact en communicatie met de patiënten en hun familie van groot belang. Alleen dan voelen patiënten zich veilig en zeker omringd, zowel medisch als menselijk.

De uitbouw van die warme, waardedreven zorg en zorgpaden, is daar een sprekend voorbeeld van. De voortdurende meting, opvolging en verbetering van de resultaten na behandelingen vinden we uitermate belangrijk. Bovendien meet AZ Maria Middelaars op verschillende manieren hoe patiënten de zorgverlening in het ziekenhuis beleven en de impact van een aandoening of behandeling op hun dagelijkse leven ervaren. De artsen in AZ Maria Middelaars geloven sterk in dat model.

Goede werksfeer, weinig verloop

Dat werken voor AZ Maria Middelaars voldoening biedt, is te merken aan het geringe verloop van medewerkers. We ervaren evenmin moeilijkheden om nieuwe mensen te rekruteren. Soms gaat er al eens een collega op een andere plek werken, dichterbij huis bijvoorbeeld. Maar er keren er regelmatig terug, vanwege de werksfeer en de betere work-lifebalans in AZ Maria Middelaars. Er is ook opvallend weinig werkverlet.

De goede werksfeer in AZ Maria Middelaars merken ook de patiënten. Op de vraag hoe ze de artsen en medewerkers ervaren, antwoorden de meesten dat iedereen vriendelijk is.

Dankbaar voor het verleden

Nog niet zo lang geleden hebben we binnen ons ziekenhuis afscheid genomen van de zusters. Ze hebben een belangrijk aandeel gehad in wat het ziekenhuis heeft verwezenlijkt en in onze groei. Hun invloed op de basisattitude en inzet van onze medewerkers is niet te overschatten.

Tijden veranderen, verdere digitalisering en automatisering in de zorg komen op ons af. We zijn ervan overtuigd dat die evolutie de kwaliteit van onze zorg en onze passie voor de job ten goede zal komen.

1

2

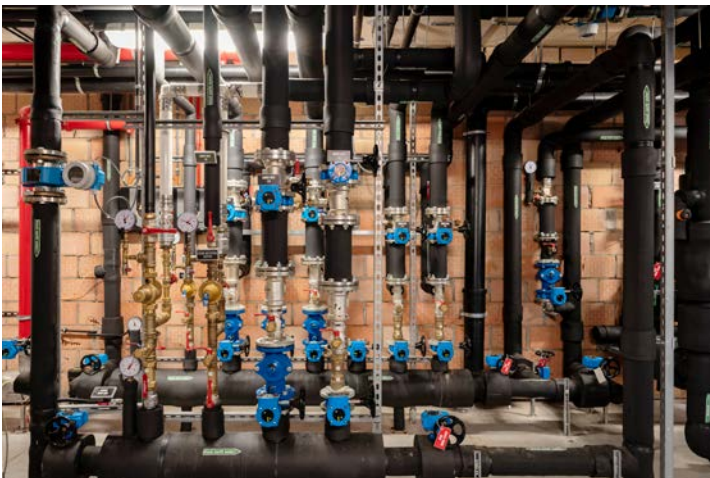
3

4

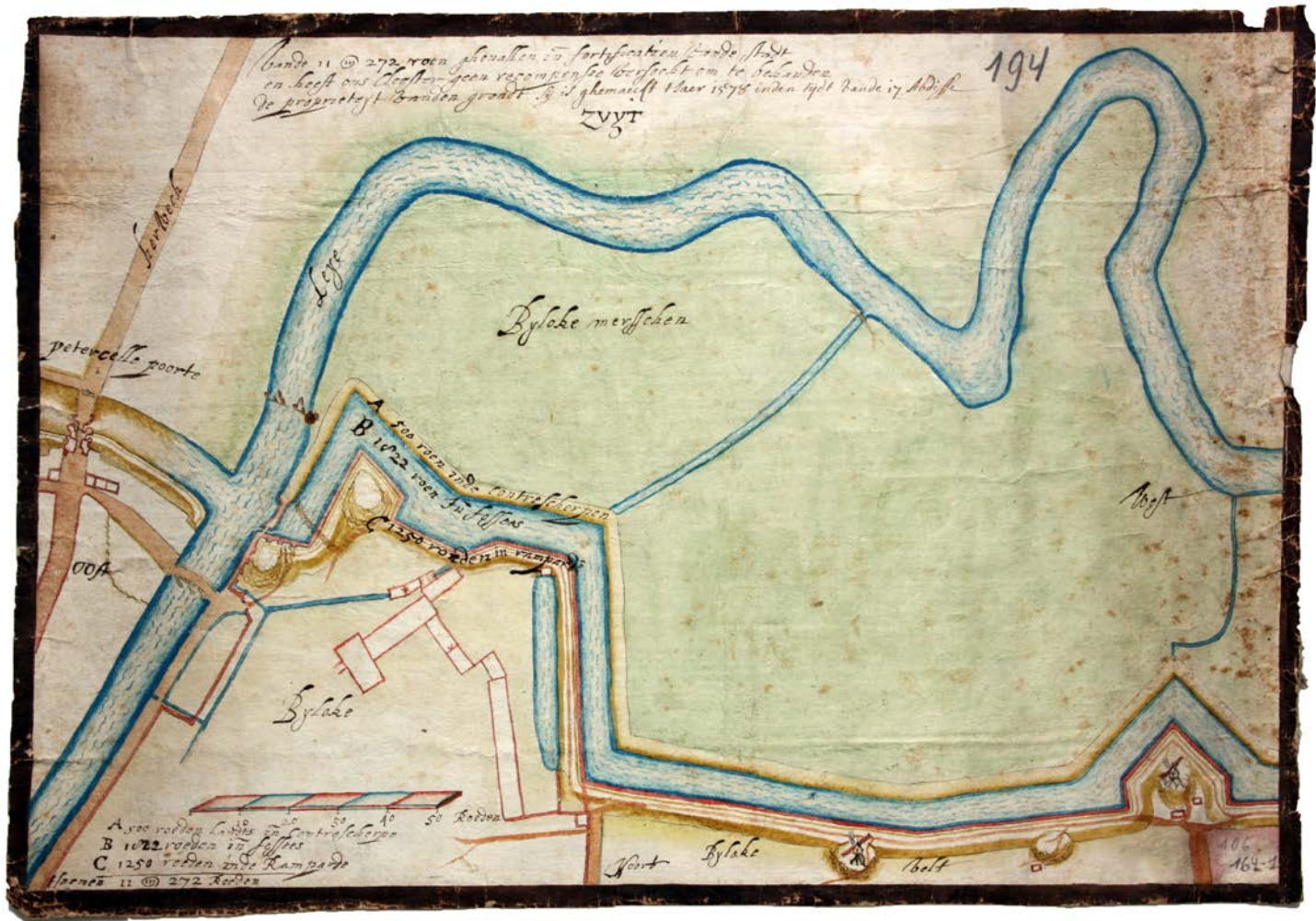
5

6

ouvrir ici
hier d'ouvrir
open

In AZ Maria Middelaers zijn heel wat indrukwekkende technische ruimtes voorzien: voor de installatie van de 'buisenpost', voor de verdeling van water (regenwater voor de toiletten, verzacht stadswater voor wastafels en ander courant gebruik, en osmosewater voor dialyseconcentraten), voor de ventilatie, voor verwarming en stoom, twee noodgeneratoren, een wasserij voor de schoonmaakploeg... In totaal gaat het om 5.000 m² oppervlakte.

Gezicht op de Bijloke met de zuidelijke en westelijke stadsvesten (1578).

religieuzen alleen binnen de muren van een abdij zieken mochten verzorgen. Maar Ermentrude Utenhove slaagde erin om haar plan door te voeren.

Nieuw hospitaal en abdij

Een hospitaal runnen in Gent, een van de grote steden in Europa, vanuit een abdij in Lokeren is natuurlijk niet praktisch. Daarom verkoos de familie in 1228 om het Mariahospitaal aan Onderbergen te

verhuizen naar een nog te bouwen hospitaal op de Bijloke, een moerassig gebied in de Gentse buitenwijk Ekkergem.

Dat er aan de rand van de stad een nieuw hospitaal zou komen was niet uitzonderlijk. In grote delen van Noordwest-Europa richtten rijke en invloedrijke families of individuele stichters hospitalen buiten de stadskern op. Die vervingen de kleinere gasthuizen in privéwoningen van families. De grond voor het

Margareta Flandri & hanc Comissa. Vniuersis presentibus futurisque salutem in domino sempiternam. Cum prima Soror nostra felix me-
 morata Johanna quondam Flandri & hanc Comissa monasterium de Louca de agris iuxta Gandauum cisterciensis ordinis & hospitale illi annexum
 manserit dilexerit ope & ueritate. Et nos pia ipsius opera pro posse uero omnibus modis sicut dignum est promouere uolentes omnes elemosinas quas di-
 lectissima Soror nostra supradicta pateris domibus contulit. Libertates & immunitates quas eisdem concessit. Confirmatos decimas quas ipsa miseris indul-
 sit. Conuicti etiam quicunque supradictos uasturas que eum eis fecit. Impugnatos quoque etiam quas sua rati habitudo & scripto eisdem confirmauit
 tanta uoluntate firmitate sepeditis domibus permanere illibatas. ut nullus malicia possint auferri. aut auaricia mutari. aut potentia perturbari. Et nos igitur
 quascumque possessiones quicunque bona supradictis domibus ex pia largitudo uel iusta uenditudo pateris Sororis nostre siue alius persone cuiuscumque in terra uel legitime possidem
 pro salute anime nostre ac predecessorum nostrorum eisdem domibus presentibus scriptis auctoritate & pacis confirmamus. Salua semper sint decimas domos illa distinc-
 tione possessionum. qua prima Soror nostra iam sepi memorata ad instantiam pateris monasterii pro omni ambiguitate futuris temporibus abolendam. in suis
 literis ob maiore semper obtinendam firmitate decreuit apte & ueraciter declarare. De possessionibus autem & bonis supradictarum domorum que eis auctoritate pateris
 confirmamus quodammodo uocabulis hic dignum duximus expromenda. Videlicet locum ipsum in quo prefatum monasterium & domus hospitale sita sunt. qui
 continet tam in terris quam in pratis & montibus viginti & octo bonaria. Item quatuor bonaria prata iacentia iuxta Capenberghe. Item Curia de Eba-
 cum centum nonaginta sex bonariis uasturas de Sceldeuilde. Item in parochia de Haspede Curia inter Haspede & Cryst ad quam pertinent Trecenta
 & viginti octo bonaria tam uasturas quam montes cum fundo sine annuo censu. & alia bonaria que sub annuo censu tenentur a nobis secundum numerum in carta
 nostra reddituum comprehensum. Item quingulis libras & quingulis solidis & septem denarios & obolum annuus redditus iacentes tam iuxta decimam Curiam quam
 iuxta monasterium de Biloke. Item Curiam de Sanslaet cum centum curiarum bonariis etiam & quadam parte decima. Item in parochia de Adendic
 centum mensuras & uiam parua plus uel minus. Item in Willegherbe Sexaginta mensuras. necnon & decimas alias in quatuor officiis sparsim iacentes quod secundum
 legem rite acquisierunt. Item decima triginta quingulis librarum ad seuarill de furuis. Item decima de Wauelsuualde quod fuit Willielmi filii per. Item decima
 de Bassuilde que fuit domini Gilberti de Doronghem. Item decimas noualiti iacentium in officio de Haspede que fuerunt domini Sigeri de Curtraco & Adelise
 uxoris sue. Item decimas lani in parochia de Somerghem que fuerunt domini Jhanonis quondam Jhesu Brugensis. Item quatuordecim decimas iacentes in parochiis
 de Basonghem Loxerghem & in ceteris parochiis. Item Libertates ab omni theloneo passagio & exactio ad ius conuicti spectantibus eisdem iudicibus similibus
 tenore presentium communitur & confirmantur. firmius inhibentes ne quis supradictis possessionibus. terris. decimis & libertatibus sepeditis monasterium & hospi-
 tale uel personarum eorum presumat aliquatenus perturbare. Ut hoc autem nostra concessio & confirmatio in perpetuum stabiles perseuerent. presentes literas scri-
 bi fecimus. & sigilli nostri munimine roborari. Datum Anno domini. millesimo. Ducentesimo. Quadragesimo Sexto. Mense Junii.

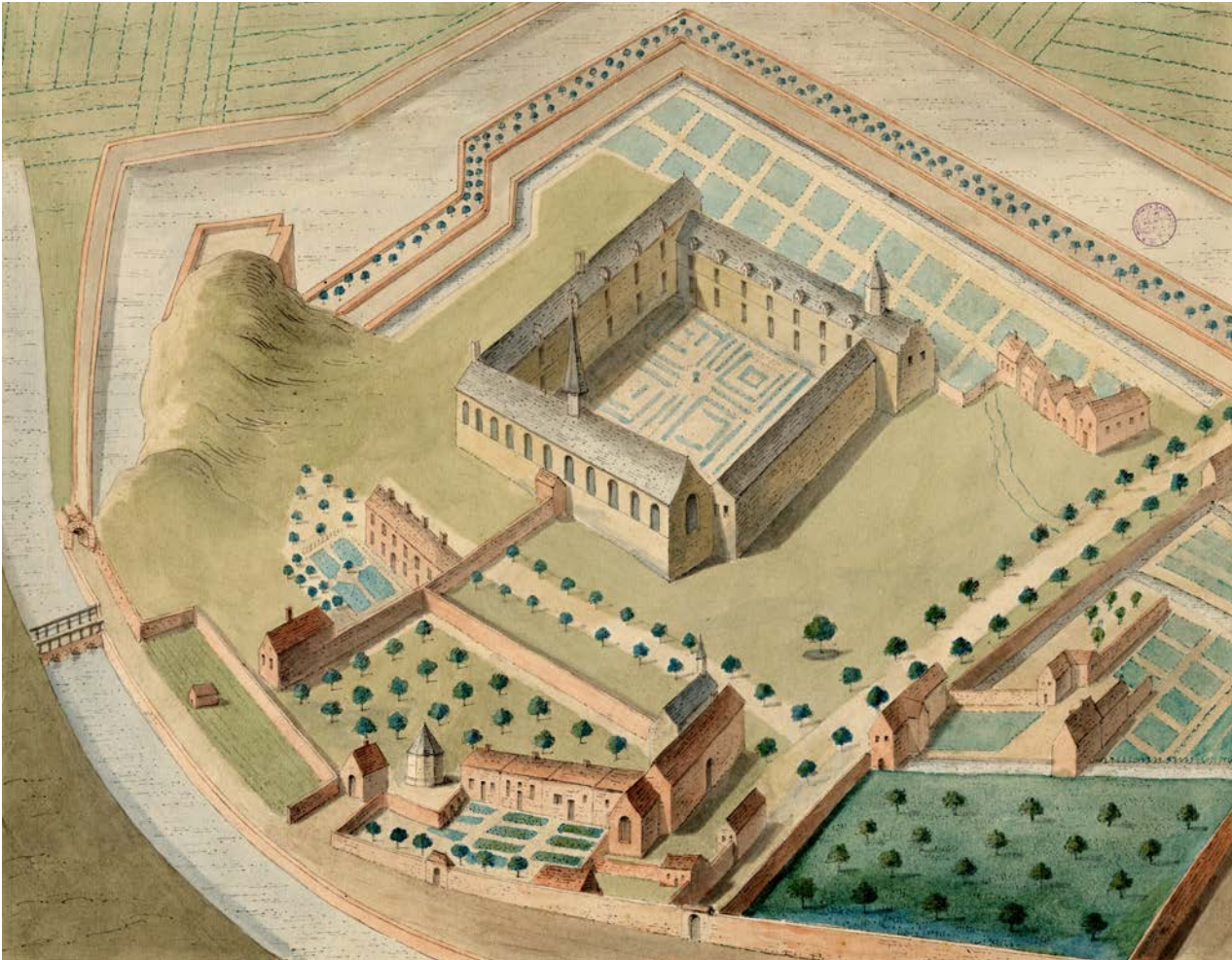
E 41

Oorkonde waarin gravin Margareta van Vlaanderen de schenkingen aan de Bijloke door gravin Johanna (haar zus) bevestigt.

Rond 1511 bouwden de cisterciënzerzusters in het Bijlokehospitaal de ziekenzaal Craeckhuys, die na restauratie als een multifunctionele ruimte wordt gebruikt.

Zo zag de Bijlokesite er in 1638 uit.

Niet van tegenslag gespaard

Het Bijlokehospitaal, dat aan de basis lag van de ziekenzorg in Gent, kreeg vele kleine en grote moeilijkheden te verwerken: oorlog, ontij, ziekte ... Maar de zusters bleven zich de hele tijd inzetten voor de behoeftigen (zieken, armen, gewonde soldaten). Als veilige haven was het hospitaal meestal overbevolkt. Dat was een zware last voor de zusters, ook al omdat de inkomsten ver onder de uitgaven lagen.

Tijdens de beeldenstorm van augustus 1566 beschadigden of vernielden calvinistische bendes – in de confessionele strijd tussen katholieken en protestanten – na Antwerpen ook in Gent een gedeelte van het religieuze patrimonium in kerken en kloosters. Bovendien werden de zusters uit het hospitaal verdreven. Pas in 1584 – na de Calvinistische Republiek – keerden ze terug. Van hun abdij restten alleen nog de buitenmuren en de dakkappen van twee gebouwen. Omdat ook de abdijskerk was vernietigd maakten de monialen van de kapel in het hospitaal hun bidplaats.

Buitenzicht op de concertzaal
en op de voormalige Bijlokeabdij (onder).

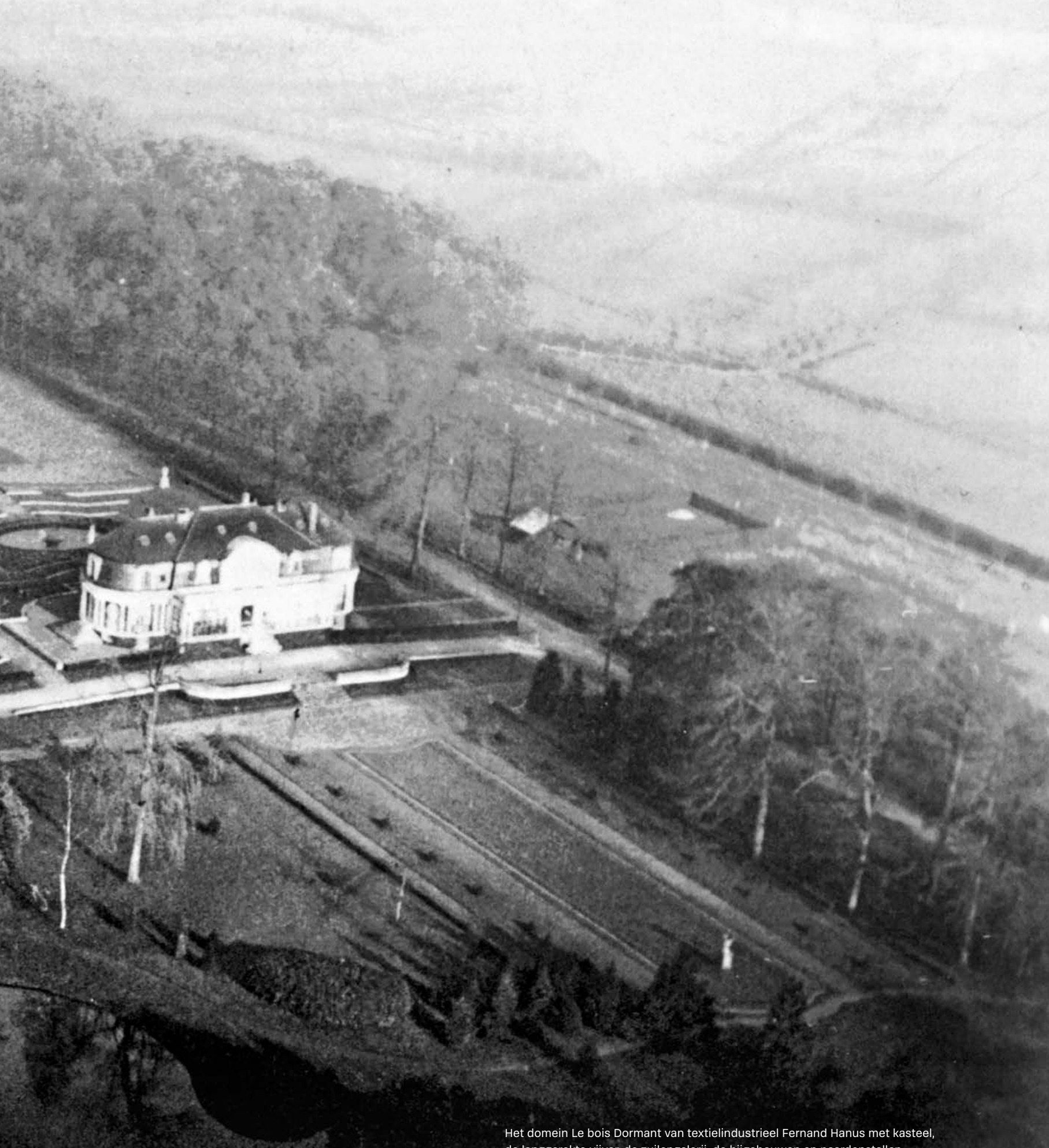
Na de zusters

Het vertrek van de cisterciënzerzusters uit de Bijloke betekende niet het einde van de Bijlokesite. Al zijn de activiteiten intussen van ziekenzorg naar cultuur geëvolueerd nadat er uiteenlopende culturele initiatieven een vruchtbare voedingsbodem vonden. Denk aan het Muziekcentrum De Bijloke met de bekende concertzaal, het LOD muziektheater en het gezelschap Les Ballets C de la B, het STAM (stadsmuseum, na het Oudheidkundige Museum of Bijlokemuseum), het KASK (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten & Koninklijk Conservatorium, Hogeschool Gent), de Kunstenbibliotheek... Aan de basis van de Bijlokesite als bron en motor voor erfgoed, cultuur en stedelijke ontwikkeling, liggen zonder enige twijfel de familie Utenhove en de cisterciënzerzusters.

Het domein Le bois Dormant van textielindustrieeel Fernand Hanus met kasteel, de langgerekte vijver, de zuilengalerij, de bijgebouwen en paardenstallen...

In 1946 kwam er naast de Refuge een school voor ziekenoppassers (Regina Pacis) die later een school voor verpleegaspiranten zou worden.

“In 1982 telde Gent dertien onafhankelijke ziekenhuizen, vandaag nog vier. AZ Maria Middelaes kwam rond die tijd in een opmerkelijke stroomversnelling. Voor de nieuwe huisvesting die de verdere groei zou mogelijk maken werden – behalve het kasteel, de kapel en het klooster – alle bestaande gebouwen afgebroken en vervangen door het huidige moderne gebouw.”

Luk Colpaert, gewezen verpleegkundig en paramedisch directeur

Niet veel later, in 1896, volgde een uitbreiding met nieuwe ziekenzalen en operatiezalen. En in 1934 nam de congregatie van zusters van de Heilige Vincentius a Paulo de gronden van de kliniek over van de familie Van de Velde. Dat was hetzelfde jaar als wanneer de congregatie van cisterciënzerzusters Le bois dormant aan de Kortrijksesteenweg kocht. In 1949 werd een nieuwe vleugel in gebruik genomen en kwam er het bejaardentehuis Ter Hovingen. En in 1977 lieten de zusters een nieuw ziekenhuis (Sint-Jozef) bouwen, dat in 1983 operationeel was.

De straat van het oorspronkelijke hospice volgde de evolutie en kreeg achtereenvolgens de namen Hospicestraat, Gestichtstraat en Kliniekstraat.

De toekomst voorbereiden

De congregatie heeft de uitbaters van haar gebouwen – de ziekenhuizen, de school, het kinderdagverblijf... – altijd slechts een erfpacht gevraagd en financieel gesteund met renteloze leningen. De congregatie besliste in 2010, onder zuster Beatrijs, om voor alle uitbaters de erfpacht te beëindigen en ze volle eigenaar te maken. Een logische beslissing omdat de congregatie met de dag kleiner werd en de geneeskunde technologisch en maatschappelijk sterk evolueerde. In 2018 werd AZ Maria Middelaes ook eigenaar van het kasteel Hanet, de kapel en het klooster van de congregatie. Het woonzorgcentrum de Refuge van zijn kant werd eigenaar van het kloostergebouw aan de Coupure. Sindsdien beschikt iedereen naar goeddunken over zijn eigendom.

Het ziekenhuis Sint-Jozef in Gentbrugge.

1 KHJ 690

1 UBL 764
1 NSK 170

Nieuw ziekenhuis

op de site Maria Middelaes

Sinds de aankoop van het kasteel Hanet breidde de gezondheidszorg voortdurend uit over gerenoveerde en nieuwe gebouwen op de site Maria Middelaes aan de Kortrijksesteenweg. Die organische groei deed op de duur afbreuk aan de efficiëntie op de campus en stond de verdere professionalisering in de weg. Om dat te verhelpen kwam er een masterplan voor de bouw, vanaf 2011, van een nagelnieuw ziekenhuis op de campus AZ Maria Middelaes.

Voor de bouw van het nieuwe ziekenhuis moesten het kinderdagverblijf Witje Wiebel en de afdeling verloskunde van de kliniek dr. Daels wijken. Het kinderdagverblijf werd al in 2010 herbouwd op de plek van de aalmoezenierswoning en in afwachting van de nieuwbouw kwam er voor de afdeling verloskunde en enkele administratieve diensten een tijdelijk onderkomen (de Octopus) in de buurt van het klooster Maria Assumpta. Alle andere gebouwen – behalve het kasteel, de kapel en het klooster – werden meteen of later gesloopt.

Het nieuwe gebouw omarmt alle medische diensten en medewerkers die eerder – verspreid over het terrein – ten dienste van de patiënten stonden. Dat betekent een nieuwe fase in de professionalisering van het ziekenhuis, dat meer dan ooit klaar is voor de toekomst van de gezondheidszorg.

Architecten uit België en Nederland

Voor het ontwerp schreef de directie een Europese aanbesteding uit. De keuze viel – op basis van het ontwerp en hun ervaring – op een team van de Nederlandse groep EGM Architecten uit Dordrecht en de Belgische architectengroep LLOX uit Wilrijk, in samenwerking met Studiebureau De Klerck & De Klerck Engineering uit Brugge. EGM Architecten zorgde voor het concept en LLox voor de uitvoering omdat daarvoor kennis van de Belgische situatie noodzakelijk is.

Gerard Groot Zwaaftink vertegenwoordigde destijds EGM Architecten en herinnert zich duidelijk de uitgesproken wens van directie en artsen om de patiënt

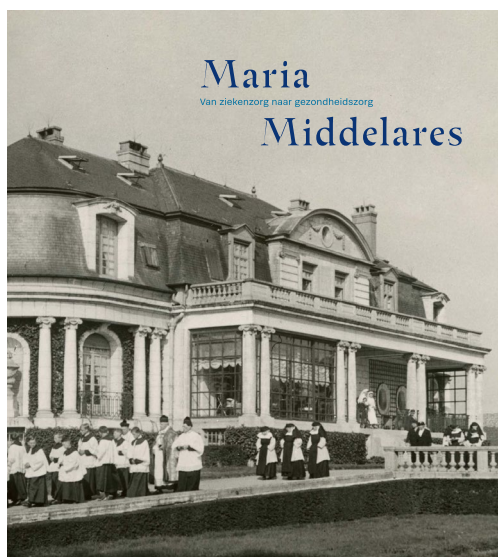
APOTHEKE

THEEK+

Maria Middelaes.

Van ziekenzorg tot gezondheidszorg

hardcover

240 x 280 mm

208 pp.

300 ill.

32 €

ISBN 978-94-6161-568-8

Office : februari 2021

Het doet ons genoegen dat u dit boek hebt opengeslagen en we nodigen u van harte uit om kennis te maken met de geschiedenis van AZ Maria Middelaes. Alles begon in de Gentse Sint-Michielswijk, toen omstreeks 1200 een Gentse patriciërsfamilie in een van haar huizen een hospitaal voor zieken, behoeftigen en passanten oprichtte. Dat nobele initiatief werd al snel door een congregatie van cisterciënzerzusters op de historische Bijlokesite verdergezet.

Tijdens een opmerkelijk traject van circa 800 jaar wisselden kansen en tegenslagen elkaar af, terwijl de cisterciënzerzusters hun instelling voor ziekenzorg verplaatsten van de Bijlokesite, over de Refuge aan de Coupure naar een kasteeldomein aan de rand van Gent. De congregatie liet twee ziekenhuisvleugels aan het kasteel bouwen en later volgden op het domein een kapel, een klooster en diverse andere gebouwen voor medische dienstverlening.

Tot in 2015 het nieuwe, huidige ziekenhuis die rijkgevulde traditie binnen zijn muren verwelkomde en opnam, onderweg naar de toekomst. Intussen was de eenvoudige ziekenzorg van weleer geëvolueerd naar een medisch-hoogtechnologische gezondheidszorg, zowel curatief als preventief.

Dit boek wil geen wetenschappelijk-historisch relaas zijn en volledigheid nastreven, maar veeleer hulde brengen aan leken en religieuzen die onze gezondheidszorg met een ziel in en om Gent hebben uitgebouwd. Met vallen en opstaan, maar vooral met volgehouden aandacht voor de patiënt.

Met dit boek willen we patiënten, artsen, medewerkers, bezoekers... duidelijk maken hoe we bij AZ Maria Middelaes de toekomst tegemoet ziet, met heel veel respect voor waar we vandaan komen.